

Minister Aktywów Państwowych

BM.I.053.315.2024

IK: 1038168

Warszawa, 05 grudnia 2024 r.

**Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie informacji pozyskanych od Zarządu Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A., poniżej udzielam odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji nr K10INT6147, Pani Aleksandry Kot, Posłanki na Sejm RP z dnia 15.11.2024 r.

Deformacje nieciągłe tj. zapadliska zachodzące w obszarze płytkiej eksploatacji górniczej w centralnej części byłego obszaru górniczego „Siersza I” w Trzebini powstają głównie w wyniku dokonanej płytkiej eksploatacji górniczej pokładów węgla kamiennego, prowadzonej głównie systemem z zawalem stropu przez dawne prywatne kopalnie w okresie od początku XIX wieku do 1945 r.

Ostatnim przedsiębiorstwem prowadzącym działalność górniczą w Trzebini na byłym obszarze górniczym „Siersza I” była Kopalnia Węgla Kamiennego „Siersza”, która została utworzona w 1951 roku Zarządzeniem Ministra Górnictwa. Zakończenie eksploatacji górniczej byłej KWK „Siersza” należącej do Nadwiślańskiej Spółki Węglowej S.A. nastąpiło w dniu 31.10.1999 r. Likwidacja kopalni KWK „Siersza” prowadzona była do końca 2001 roku. W ramach likwidacji w dniu 01.12.2000 r. wyłączono pompy odwadniające Kopalnię „Siersza” i od tego czasu trwa zatapianie wyrobisk pogórnich i górotworu.

W dniu 01.06.2001 r. Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. (dalej: SRK S.A.) nabyła aktem notarialnym KWK „Siersza” od Nadwiślańskiej Spółki Węglowej S.A. i kontynuowała prace likwidacyjne Kopalni, zakończone Decyzją Ministra Środowiska z dnia 09.09.2004 r. stwierdzającą wygaśnięcie koncesji na wydobywanie węgla kamiennego ze złoża „Siersza”. Należy podkreślić, że decyzja o sposobie likwidacji Kopalni „Siersza” głównie poprzez jej zatopienie i braku pompowania wód z odwodnienia wyrobisk została podjęta dwa lata przed nabyciem tej kopalni przez SRK S.A. W końcowym okresie zatapiania górotworu, wyrobisk i zrobów ogólna liczba powstałych zapadlisk w okresie ostatnich 3 lat wzrastała, w tym: w 2021 r. – 3 szt., w 2022 r. – 14 szt., w 2023 r. – 31 szt., w 2024 r. 3 szt. – a ich łączna ilość wyniosła 51 szt.

Wszystkie powstałe zapadliska zostały zlikwidowane. Do likwidacji zapadlisk zużyto ok. 8,5 tys. m³ materiałów zasypowych, głównie w postaci kwalifikowanych kruszyw z dodatkiem cementu. Zapadliska występowały na terenach dawnej płytkiej eksploatacji górniczej prowadzonej na głębokości do 100 m. p.p.t.

Wyznaczone na zlecenie SRK S.A. obszary płytkiego kopalnictwa, zagrażające powierzchni terenu, a występujące do głębokości 100 m p.p.t. na obszarze byłej KWK „Siersza” zajmują łącznie ~328,1 ha terenu, w tym:

- ok. 279,2 ha to tereny realnie zagrożone powstaniem deformacji nieciągłych,
- ok. 28,7 ha to tereny potencjalnie zagrożone powstaniem deformacji nieciągłych,
- ok. 20,2 ha to tereny niezagrażone powstaniem deformacji nieciągłych.

Główną przyczyną powstawania zapadlisk są zjawiska geodynamiczne zachodzące przede wszystkim w starorzeczu cieką Kozi Bród. Ich powstawanie związane jest z występowaniem pustek w historycznych, płytkich (do 100 m p.p.t.) wyrobiskach pogórnich. Teren byłego obszaru górniczego Siersza jest historycznie naruszony trwającą od dziesięcioleci eksploatacją kopalni oraz przez występujące licznie tzw. „biedaszyby”. W tym obszarze nakładają się wpływy kopalń, które już na początku XIX wieku prowadziły płytką

eksploatację, takich jak "Albrecht", "Izabella", "Zofia" i "Elżbieta" – za którą Spółka nie ponosi odpowiedzialności. Lokalizacja płytkiej eksploatacji nie została dokładnie zewidencjonowana, dlatego tak trudno obecnie przewidzieć możliwość powstawania zapadlisk.

Kolejnymi przyczynami występowania zapadlisk jest litologia utworów budujących nadkład złoża (czwartorzęd) w postaci luźnych, słabo zagęszczonych piasków, żwirów i lokalnie glin, a także infiltracja opadów atmosferycznych migrujących w głąb górotworu oraz trwającym procesem samozatapania górotworu. Powyższe zdarzenia skutkują pogorszeniem się parametrów geomechanicznych górotworu, które z kolei sprzyjają powstawaniu zjawiska sufozji, czyli wymywania luźnych ziaren gruntu do głębiej występujących pustek poeksploatacyjnych.

Aktualnie deformacje nieciągłe powstają głównie w obszarze pradoliny ciekłu Kozi Bród, tj. wzdłuż ul. Jana Pawła II, gdzie zlokalizowany jest Cmentarz parafialny, PZD Rodzinne Ogrody Działkowe Gaj, w rejonie zabudowanym przy ul. Górniczej, byłego boiska sportowego przy ul. Grunwaldzkiej (teren SRK S.A.), a także w rejonie toru kolejowego do Elektrowni Siersza (na odcinku ok. 1 km w rejonie Cmentarza parafialnego).

W maju 2023 r. SRK S.A. wybudowała i uruchomiła pompownię wód odwadniającą płytkie wyrobiska górnicze w centralnej części byłego obszaru górniczego „Siersza I” co spowodowało stabilizację poziomu wód gruntowych, a w efekcie znaczący spadek powstających zapadlisk. W II, III, IV kwartale 2024 r. nie zgłoszono powstania nowych zapadlisk.

Obecnie realizowane działania SRK S.A., zapobiegające powstawaniu deformacji nieciągłych koncentrują się na:

1. Pompowaniu w trybie ciągłym wód z płytkich wyrobisk karbońskich poprzez pompownię SRK S.A. odwadniającą tereny zagrożone powstawaniem deformacji nieciągłych (tj. zapadlisk) w rejonie dzielnicy Siersza w Trzebini. Celem pompowania wód jest utrzymanie poziomu zwierciadła wód gruntowych i karbońskich na bezpiecznym poziomie.
2. Monitorowaniu poziomu zwierciadła wód podziemnych w rejonie występowania płytkich wyrobisk pogórnich, dokumentowanie tempa zatapania górotworu oraz monitoringu wpływu pompowania wód z pompowni SRK S.A.
3. Monitorowaniu osiadania powierzchni terenów w obszarze płytkiej eksploatacji pogórnich.
4. Identyfikacji terenów zagrożonych powstawaniem zapadlisk.

Zakres wykonanych dotychczas prac badawczych rozpoznawczych w Trzebini obejmował: badania geofizyczne metodami pomiarów georadarowych i mikrograwimetrycznych, sondowania dynamiczne gruntów oraz wiercenia otworów kontrolnych. Planuje się dalsze badania mikrograwimetryczne w rejonie płytkiej eksploatacji górniczej byłej KWK "Siersza" w Trzebini. Badanie będą prowadzone na obszarach dotychczas nierozpoznawanych w obszarach płytkiego kopalnictwa i ich celem będzie wskazanie obszarów, wymagających wykonania wierceń otworów kontrolno-podszkowych celem likwidacji pustek i rozluźnień w podłożu terenu poprzez wykonania prac podszkowych. Badania mikrograwimetryczne kontrolne będą prowadzone również na obszarach, gdzie realizowane były prace podszkowe, a ich celem będzie kontrola skuteczności wykonanych prac zabezpieczających. Zaplanowano również prowadzenie dodatkowych badań geofizycznych metodą pomiarów ERT (elektrooporowych), jako metodą kontrolną i uzupełniającą dla badań mikrograwimetrycznych..

5. Wykonywaniu robót wiertniczych i podszkowych, uzdatniających i zabezpieczających podłoże terenu przed powstawaniem zapadlisk.

Aktualnie w Trzebini wykonywane są roboty uzdatniające i zabezpieczające podłoże w rejonie zabudowy mieszkaniowej Osiedla Trętowiec – ul. Grunwaldzka i ul. Sportowa. Realizowane przez SRK S.A. roboty wiertnicze i podszkowe uzdatniające i wzmacniające podłoże terenów płytkiego kopalnictwa zagrożonego powstawaniem deformacji nieciągłych będą kontynuowane w najbliższych latach. Kolejne tereny do wykonania robót uzdatniających będą wskazywane po wykonywaniu badań geofizycznych.

Podsumowując opisane powyżej działa SRK S.A., obejmujące wykonywanie badań geofizycznych podłoża terenu oraz wykonywanie robót uzdatniających i zabezpieczających na podstawie specjalistycznych dokumentacji projektowych – prowadzą do uzdatnienia terenów pogórnich oraz ich zabezpieczenia przed powstawaniem deformacji nieciągłych. Powyższe plany przeciwdziałania powstawaniu negatywnym skutkom działalności górniczej w Trzebini będą sukcesywnie realizowane na kolejnych terenach wymagających prac badawczych i robót uzdatniających.

Najbardziej prawdopodobną przyczyną tworzenia się zapadlisk w rejonie Bolesławia jest dawna działalność kopalń ołowiu, srebra i cynku. Wydobycie z ostatniej, Kopalni Olkusz Pomorzany, należącej do Zakładów Górniczo-Hutnicze „Bolesław” S.A. (Grupa Kapitałowa Stalprodukt S.A.), zakończyło się pod koniec 2020 r. Po likwidacji części podziemnej na początku 2021 roku wyłączone zostały pompy odwadniające wyrobiska byłej kopalni. ZGH Bolesław S.A. powołała składający się z fachowców zespół ds. byłej eksploatacji zawałowej oraz powstałych w wyniku tej eksploatacji zapadlisk po byłych Kopalniach: „Olkusz-Pomorzany”, „Bolesław” i „Olkusz”. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej Spółki <https://zghboleslaw.pl/pl/aktualnosci/likwidacja-kopalni/informacje-o-zapadliskach>

Z poważaniem
Z upoważnienia Ministra Aktywów Państwowych
Robert Kropiwnicki
sekretarz stanu
dokument podpisany elektronicznie
1038168.3747323.3001473

Do wiadomości:
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów